EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

27. oktoober 2011 *

Kohtuasjas C-47/10 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 27. jaanuaril 2010 esitatud apellatsioonkaebus,

Austria Vabariik, esindaja: E. Riedl, keda abistasid *Rechtsanwalt* M. Núñez Müller ja *Rechtsanwalt* J. Dammann,

apellant,

teised menetlusosalised:

Scheucher-Fleisch GmbH, asukoht Ungerdorf (Austria),

Tauernfleisch Vertriebs GmbH, asukoht Flattach (Austria),

* Kohtumenetluse keel: saksa.

Wech-Kärntner Truthahnverarbeitung GmbH, asukoht Glanegg (Austria),

Wech-Geflügel GmbH, asukoht Sankt Andrä (Austria),

Johann Zsifkovics, asukoht Viin (Austria),

keda esindasid *Rechtsanwalt* J. Hofer ja *Rechtsanwalt* T. Humer,

hagejad esimeses astmes,

Euroopa Komisjon, esindajad: V. Kreuschitz ja A. Stobiecka-Kuik, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses astmes,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts, kohtunikud J. Malenovský, R. Silva de Lapuerta (ettekandja), G. Arestis ja T. von Danwitz,

kohtujurist: Y. Bot,
kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 14. aprilli 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 9. juuni 2011. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Apellatsioonkaebuses palub Austria Vabariik tühistada Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu 18. novembri 2009. aasta otsuse kohtuasjas T-375/04: Scheucher-Fleisch jt *vs.* komisjon (EKL 2009, lk II-4155, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus"), millega kohus tühistas komisjoni 30. juuni 2004. aasta otsuse K(2004) 2037 (lõplik) riigiabi NN 34A/2000 kohta, mis puudutab kvaliteediprogramme ning märgiseid „AMA-Biozeichen" ja „AMA-Gütesiegel" (edaspidi „vaidlusalune otsus") ning mida Austria Vabariik andis põllumajandus- ja toidusektoris.

Õiguslik raamistik

2 Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli [88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339), põhjendused 1–3 ja 8 on sõnastatud järgmiselt:

„(1) ilma et see piiraks teatavate sektorite jaoks määrustes ettenähtud spetsiaalset menetluskorda, peaks käesolev määrus kehtima kõikidele sektoritele antava abi suhtes; asutamislepingu artiklite [73] ja [87] kohaldamise eesmärgil on komisjonil olemasoleva abi läbivaatamisel, uue või muudetud abi suhtes otsuste tegemisel ning tema otsuste ja teatamiskohustuste täitmata jätmisega seotud meetmete võtmisel asutamislepingu artikli [88] alusel eripädevus otsustada selle üle, kas riigiabi sobib kokku ühisturuga;

(2) komisjon on vastavalt Euroopa Ühenduste Kohtu pretsedendiõigusele välja arendanud ja kujundanud asutamislepingu artikli [88] kohaldamise püsiva tava ning mitmete teatistega sätestanud teatava menetluskorra ja -põhimõtted; asutamislepingu artikli [88] menetluse tõhususe ja efektiivsuse tagamiseks on vaja seda tava määruse abil kodifitseerida ja tugevdada;

(3) asutamislepingu artikli [88] kohaldamist käsitlev menetlusmäärus suurendab selgust ja arusaadavust ning õiguskindlust;

[...]

(8) kõikidel juhtudel, kui komisjon leiab esialgse uurimise tulemusel, et antav abi ei sobi ühisturuga kokku, tuleb alustada ametlikku uurimismenetlust, et komisjon saaks koguda antava abi sobivuse hindamiseks vajaliku teabe ja huvitatud pooled saaksid esitada omapoolsed seisukohad; huvitatud poolte õigusi saab kõige paremini kaitsta asutamislepingu artikli [88] lõikes 2 sätestatud ametlikus uurimismenetluses;"

3 Määruse nr 659/1999 artikkel 1 sätestab:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

h) *huvitatud pool* – mis tahes liikmesriik, isik, ettevõtja või ettevõtjate ühendus, kelle huve võib abi andmine mõjutada, eriti abi saaja, konkureerivad ettevõtjad ja ametiliidud."

4 Määruse II peatüki „Abist teatamise kord" artikkel 4 „Teatise esialgne uurimine ja komisjoni otsused" sätestab:

„1. Komisjon vaatab teatise läbi niipea, kui on selle kätte saanud. Ilma et see piiraks artikli 8 kohaldamist, teeb komisjon otsuse vastavalt lõigetele 2, 3 või 4.

2. Kui komisjon pärast esialgset uurimist leiab, et meede, millest teatati, ei kujuta endast abi, siis võtab ta selle kohta vastu otsuse.

3. Kui komisjon pärast esialgset uurimist leiab, et teatatud meetme ühisturuga kokkusobivuse kohta ei ole ilmnenud mingeid kahtlusi, kuivõrd see jääb [EÜ artikli 87] lõike 1 reguleerimisalasse, otsustab ta, et nimetatud meede sobib ühisturuga kokku […]. Otsuses tuleb täpsustada, millist asutamislepingu erandit on kohaldatud.

4. Kui komisjon pärast esialgset uurimist leiab, et teatatud meetme ühisturuga kokkusobivuse kohta ilmnes kahtlusi, otsustab ta algatada [EÜ artikli 88] lõikes 2 sätestatud menetluse […].

5. Lõigetes 2, 3 ja 4 osutatud otsus tehakse kahe kuu jooksul. See ajavahemik algab lõpliku teatise kättesaamisele järgnevast päevast. Teatist käsitletakse lõplikuna, kui komisjon kahe kuu jooksul alates teatise või mis tahes nõutud lisateabe kättesaamise päevast ei taotle täiendavat teavet. Seda ajavahemikku saab pikendada komisjoni ja kõnealuse liikmesriigi nõusolekul. Vajaduse korral võib komisjon määrata lühema tähtaja.

6. Kui komisjon ei ole lõikes 5 ettenähtud aja jooksul teinud otsust vastavalt lõigetele 2, 3 või 4, peetakse abi komisjoni poolt heakskiidetuks. Kõnealune liikmesriik võib seejärel neid meetmeid rakendada, kui on sellest eelnevalt komisjonile teatanud ja kui komisjon ei ole vastavalt käesolevale artiklile teinud otsust teatise kättesaamisele järgneva 15 tööpäeva jooksul."

5 Määruse II peatüki artikli 6 „Ametlik uurimismenetlus" lõige 1 sätestab:

„Ametliku uurimismenetluse algatamise otsuses esitatakse kokkuvõtlikult asjakohased faktid ja õigusküsimused ning see sisaldab komisjoni esialgset hinnangut selle kohta, kas kavatsetud meetmel on abi iseloom, ja kahtlusi selle ühisturuga kokkusobivuse kohta. Otsuses kutsutakse kõnealust liikmesriiki ja teisi huvitatud pooli üles esitama märkusi ettenähtud aja jooksul, mis tavaliselt ei ületa ühte kuud. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib komisjon seda tähtaega pikendada."

6 Määruse nr 659/1999 III peatüki „Ebaseadusliku abiga seotud menetlus" artikkel 13 „Komisjoni otsused" sätestab:

„1. Võimaliku ebaseadusliku abi kontrollimise põhjal tuleb teha otsus vastavalt artikli 4 lõigetele 2, 3 või 4. Kui otsustatakse algatada ametlik uurimismenetlus, lõpetatakse menetlus artiklis 7 ettenähtud otsusega. Kui liikmesriik ei järgi teabe esitamisega seotud korraldust, tehakse see otsus kättesaadava teabe põhjal.

2. Ilma et see piiraks artikli 11 lõike 2 kohaldamist, ei ole komisjon võimaliku ebaseadusliku abi korral seotud artikli 4 lõikes 5 ning artikli 7 lõigetes 6 ja 7 sätestatud tähtajaga.

3. Artiklit 9 kohaldatakse *mutatis mutandis*."

7 Määruse VI peatüki „Huvitatud pooled” artikkel 20 „Huvitatud poolte õigused” sätestab:

„1. Vastavalt artiklile 6 võib iga huvitatud pool esitada märkusi komisjoni ametliku uurimismenetluse algatamise otsuse kohta. Igale huvitatud poolele, kes on selliseid märkusi esitanud, ja igale individuaalabi saajale saadetakse koopia otsusest, mis komisjon teeb vastavalt artiklile 7.

2. Iga huvitatud pool võib komisjonile teatada väidetavast ebaseaduslikust abist ja abi kuritarvitamisest. Kui komisjon leiab, et kasutada oleva teabe alusel ei ole seisukoha võtmine selles küsimuses piisavalt põhjendatud, teatab ta sellest huvitatud poolele. Kui komisjon teeb otsuse küsimuse kohta, millega esitatud teave on seotud, saadab ta otsuse koopia huvitatud poolele.

3. Kõik huvitatud pooled võivad taotluse korral saada koopia igast vastavalt artiklitele 4 ja 7, artikli 10 lõikele 3 ja artiklile 11 tehtud otsusest.”

8 Üldkohtu kodukorra artikkel 64 näeb ette Üldkohtu menetlust korraldavad meetmed ja kodukorra artikkel 81 käsitleb Üldkohtu otsuste sisu.

Vaidluse taust

9 Vaidluse aluseks olevad asjaolud on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–12. Käsitletava apellatsioonkaebusega seoses tuleb meenutada järgmisi asjaolusid.

10 Aastal 1992 võttis Austria Vabariik vastu föderaalseaduse turukorraldusasutuse „Agrarmarkt Austria" asutamise kohta (Bundesgesetz über die Errichtung der Marktordnungsstelle „Agrarmarkt Austria", *BGBl.* 376/1992; edaspidi „AMA-Gesetz 1992").

11 Selle seadusega asutati avalik-õiguslik juriidiline isik „Agrarmarkt Austria" (edaspidi „AMA"), kelle ülesanne on põllumajandustoodete turustamise edendamine. AMA tegevusülesanded pandi äriühingule Agrarmarkt Austria Marketing GmbH (edaspidi „AMA Marketing"), mis on AMA 100-protsendilise osalusega tütarettevõtja. Üks selle tegevusvaldkondi on põlumajandustoodete tootmise, töötlemise ja turustamise toetamine Austrias seeläbi, et teatud põllumajandustoodetele antakse ökomärgis „AMA" ja kvaliteedimärgis „AMA" (edaspidi „AMA-märgised").

12 Oma tegevuse edendamiseks kogub AMA osamakseid, mis makstakse välja toetusena veiste, vasikate, sigade, lammaste ja lindude tapmiseks.

13 Scheucher-Fleisch GmbH, Tauernfleisch Vertriebs GmbH, Wech-Kärntner Truthahnverarbeitung GmbH ja Wech-Geflügel GmbH ning füüsilisest isikust ettevõtja J. Zsifkovics (edaspidi „Scheucher-Fleisch jt") on loomade tapmisele ja tükeldamisele spetsialiseerunud ettevõtjad ja seetõttu kohustatud maksma AMA-le osamakseid.

Sama kehtib Grandits GmbH kohta. Mainitud ettevõtjate tooted ei kanna siiski AMA-märgiseid.

14 Pärast Scheucher-Fleischi jt ning Grandits GmbH kaebuste saamist otsustas komisjon 15. veebruaril 2000 paluda Austria ametiasutustelt teavet AMA Marketingi ja AMA turundustegevuse kohta. Ametiasutuste vastustest lähtuvalt otsustas komisjon algatada EÜ artikli 88 lõikes 3 ette nähtud menetluse ja kvalifitseerida kõnesolevad meetmed „teatamata riigiabiks", millest ta informeeris Austria ametiasutusi 19. juuni 2000. aasta kirjaga. Austria Vabariigi taotluse järel, mille komisjon sai kätte 8. märtsil 2003, otsustas komisjon jagada menetluse kaheks vastavalt sellele, kas tegemist oli 26. septembrist 2002 varasemate või hilisemate meetmetega. Vaidlusalusest otsusest nähtuvalt käsitleti sellest kuupäevast hilisemaid abimeetmeid kui teatatud riigiabi. See teatatud riigiabi oligi vaidlusaluse otsuse tegemisega lõppenud menetluse esemeks.

15 Vaidlusaluse otsusega otsustas komisjon mitte esitada vastuväiteid meetmetele, mida AMA või AMA Marketing olid võtnud pärast 26. septembrit 2002 ning mis puudutasid kvaliteediprogramme ja AMA-märgiseid, asudes seisukohale, et tegemist on abiga, mis on EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c mõttes liidu õigusega kooskõlas.

Üldkohtu menetlus ja vaidlustatud kohtuotsus

16 Scheucher-Fleisch jt ning Grandits GmbH esitasid 17. septembril 2004 Üldkohtu kantseleisse hagi vaidlusaluse otsuse tühistamiseks. Üldkohtu kuuenda koja esimehe 4. veebruari 2009. aasta määrusega kanti protokolli Grandits GmbH loobumine hagist.

17 Scheucher-Fleischi jt esitatud tühistamishagi tugines peamiselt kolmele väitele: menetlusnormide rikkumine, EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c rikkumine ning EÜ artikli 88 lõikes 3 ja määruse nr 659/1999 artiklis 3 sätestatud kavatsetud meetmete rakendamise keelu rikkumine.

18 Scheucher-Fleischi jt esitatud esimene väide jagunes neljaks osaks: komisjonile ei teatatud kõnesolevast abist, rikutud on EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud menetluslikke tagatisi, rikutud on põhjendamiskohustust ja rikutud on mõistliku tähtaja põhimõtet. Esimese väite teise osa raames kinnitasid Scheucher-Fleisch jt, et komisjon oleks pidanud algatama ametliku uurimismenetluse vastavalt määruse nr 659/1999 artikli 4 lõikele 4, kuna on kahtlusi, kas kõnesolevad abimeetmed sobivad kokku ühisturuga.

19 Komisjon vaidles hagile vastu, pidades seda vastuvõetamatuks ja teise võimalusena põhjendamatuks.

20 Komisjoni väidetud vastuvõetamatuse hindamiseks analüüsis Üldkohus kõigepealt, mil määral puudutas vaidlusalune otsus otseselt Scheucher-Fleischi jt. Selle kohta märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 37, et AMA-märgiseid anti välja juba enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist ja et maksenõue, mille AMA saatis Grandits GmbH-le, puudutas võlgnetavaid osamakseid ajavahemiku eest, mis vähemalt osaliselt langeb kokku vaidlusaluses otsuses ette nähtud meetmete kohaldamisajaga. Sellest järeldas Üldkohus, et võimalus, et Austria ametiasutused otsustaksid kõnesolevat abi mitte anda, tundub üksnes teoreetiline ning järelikult puudutas vaidlusalune otsus Scheucher-Fleischi jt EÜ artikli 230 neljanda lõigu mõttes otseselt.

21 Seejärel kontrollis Üldkohus, kas vaidlusalune otsus puudutas Scheucher-Fleischi jt isiklikult. Sellega seoses leidis ta, et esitatud väidete tõttu tuleb eraldi analüüsida nende õigust esitada hagi oma menetluslike õiguste kaitseks ja nende õigust esitada hagi vaidlusaluse otsuse põhjendatuse vaidlustamiseks.

22 Scheucher-Fleischi jt õiguse kohta esitada hagi oma menetluslike õiguste kaitseks märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 53, et kõnesoleva abi saajad ei ole ainult jaekaubandusettevõtjad, vaid ka teised AMA-märgistele eriomasesse tootmis- ja jaotusahelasse kuuluvad ettevõtjad. Antud asjas tõdes Üldkohus, et Scheucher-Fleisch jt on loomade tapmisele ja tükeldamisele spetsialiseerunud ettevõtjad ning AMA-märgised saanud tapamajade ja lihalõikusettevõtete konkurendid ning nad tegutsevad samal geograafilisel turul. Üldkohus järeldas sellest, et Scheucher-Fleischil jt on õigus esitada hagi EÜ artikli 88 lõikest 2 tulenevate menetlusõiguste kaitseks, ning tunnistas nende esimese väite teise osa vastuvõetavaks.

23 Mis puudutab aga Scheucher-Fleischi jt õigust esitada hagi vaidlusaluse otsuse põhjendatuse vaidlustamiseks, siis järeldas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 60 ja 61, et nad ei ole tõendanud, et vaidlusaluses otsuses käsitletud abimeetmed oleksid nende turupositsiooni oluliselt kahjustanud, ning tunnistas seetõttu vastuvõetamatuks nende esimese väite esimese ja neljanda osa ning kolmanda väite.

24 Üldkohus tunnistas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 63 ja 64 vastuvõetavaks ka esimese väite kolmanda osa ja teise väite niivõrd, kuivõrd need puudutavad Scheucher-Fleischi jt EÜ artikli 88 lõikest 2 tulenevate menetlusõiguste kaitset. Üldkohus märkis esiteks, et teise väitega kinnitasid nad, et vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisega

rikuti neile mainitud sättega antud menetluslikke õigusi. Teiseks märkis ta, et esimese väite kolmas osa toetab samuti esimese väite teist osa, sest kui otsust ei ole piisavalt põhjendatud, ei saa asjassepuutuvad isikud teada, mis põhjustel jõudis komisjon järeldusele, et puuduvad tõsised raskused, ning kohus ei saa teostada kontrolli.

25 Sisulistes küsimustes märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 84, et ajal, kui komisjon uuris kõnesolevate abimeetmete kokkusobivust ühisturuga, käsitlesid AMA-Gesetz 1992 § 21a peamised sätted üksnes omamaiseid tooteid. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 85 märkis Üldkohus, et komisjon oli sellest Austria ametivõimude ja komisjoni vahel toimunud läbirääkimiste tõttu teadlik.

26 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tegi Üldkohus kohtuotsuse punktides 85 ja 86 järelduse, et kuigi AMA juhised ei näinud ette toodete päritolu tingimust, tekitas AMA-Gesetz 1992 § 21a punktis 1 sätestatud omamaiste toodetega piirdumine siiski kahtlusi, kas kõnesolevad abimeetmed sobivad kokku ühenduse suunistega EÜ asutamislepingu I lisas loetletud ja teatavate I lisas loetlemata toodete reklaamimiseks antava riigiabi kohta (EÜT 2001, C 252, lk 5), kuivõrd need juhised ei näe sellist piirangut ette.

27 Seetõttu asus Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 86–88 seisukohale, et kõnesolevate abimeetmete ühisturuga kokkusobivuse hindamisel tekkis tõsiseid raskusi, mis vastavalt määruse nr 659/1999 artikli 4 lõikele 4 oleks pidanud kaasa tooma EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluse algatamise komisjoni poolt, ning järelikult tuleb vaidlusalune otsus tühistada, ilma et esimese väite kolmandat osa ja teist väidet oleks vaja uurida.

Menetlus Euroopa Kohtus ja poolte nõuded

28 Austria Vabariik palub apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus tervikuna;

– teha asja suhtes ise lahend ning jätta vaidlusaluse otsuse tühistamise nõue vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata või põhjendamatuse tõttu rahuldamata ning

– mõista Scheucher-Fleischilt jt välja nii tühistamishagi kui ka apellatsioonkaebusega seonduvad kohtukulud.

29 Komisjon ühineb Austria Vabariigi nõuetega ja palub Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus tervikuna,

– teha asja suhtes lõplik lahend ning jätta tühistamishagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata või põhjendamatuse tõttu rahuldamata ning

– mõista Scheucher-Fleischilt jt välja nii apellatsioonkaebuse kui ka tühistamishagiga seonduvad kohtukulud.

30 Scheucher-Fleisch jt jäävad kõigi oma väidete juurde, mis nad esitasid Üldkohtule, ning paluvad Euroopa Kohtul:

– jätta apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata ning

– mõista kohtukulud välja Austria Vabariigilt.

Apellatsioonkaebus

31 Austria Vabariik esitab apellatsioonkaebuse põhjendamiseks viis väidet: EÜ artikli 230 neljanda lõigu rikkumine, EÜ artikli 88 lõike 2 rikkumine, EÜ artikli 88 lõikest 2 ja artikli 230 neljandast lõigust tulenevate tõendamiskoormist käsitlevate eeskirjade rikkumine, kohtuotsuste põhjendamist käsitleva Üldkohtu kodukorra artikli 81 rikkumine ning menetlust korraldavaid meetmeid käsitleva kodukorra artikli 64 rikkumine. Komisjon toetab apellatsioonkaebust täielikult ja ühineb kõigi Austria Vabariigi esitatud väidetega, esitades täiendavaid väiteid.

32 Scheucher-Fleisch jt vaidlevad kõigile apellatsioonkaebuse väidetele vastu.

Esimene väide

33 Austria Vabariik, keda toetab komisjon, viitab oma esimeses väites sellele, et vaidlustatud otsus rikub EÜ artikli 230 neljandat lõiku, kuna vaidlusalune otsus ei puuduta Scheucher-Fleischi jt ei otseselt ega isiklikult, mistõttu oleks selle otsuse tühistamise hagi tulnud tunnistada vastuvõetamatuks.

34 Scheucher-Fleisch jt vaidlevad sellele väitele vastu ja leiavad, et Üldkohus tegi õigesti, kui ta tunnistas nende tühistamishagi vastuvõetavaks.

Esimese väite esimene osa

– Poolte argumendid

35 Seoses vajadusega, et vaidlusalune otsus peab hagejaid isiklikult puudutama, märgib Austria Vabariik oma esimese väite esimeses osas, et asjaolu, et ollakse määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti h mõttes „huvitatud pool", ei tähenda tingimata seda, et hagejal oleks hagi esitamise õigus, sest EÜ artikli 230 neljanda lõigu kohaselt on nõutav, et meede mõjutaks hagejat olulisel määral. Nimetatud liikmesriigi arvates sisaldab vaidlustatud kohtuotsus selles punktis vasturääkivusi, kuna selles jaatati, et vaidlusaluses otsuses käsitletud abi ei mõjutanud oluliselt Scheucher-Fleischi jt, kuid

tunnistati osa nende väiteid vastuvõetavaks, sealhulgas vaidlusaluse otsuse põhjendatusega seotud väited.

36 Nimetatud liikmesriik on seisukohal, et võttes arvesse seda, et Scheucher-Fleisch jt esitasid väiteid, millega nad püüdsid ühtaegu nii kaitsta oma menetluslikke õigusi kõnesoleva abi ametliku uurimismenetluse raames kui ka vaidlustada vaidlusaluse otsuse põhjendatust, oleksid nad vastavalt Euroopa Kohtu praktikale pidanud tõendama erilist olukorda seoses selle abiga või seda, et abi mõjutab neid olulisel määral. Ent kui Üldkohus on sellise olukorra või mõju välistanud, tuleb tal tunnistada hagi tervikuna vastuvõetamatuks.

37 Komisjon lisab, et kohtupraktika, millel vaidlustatud kohtuotsus põhineb, ehk 19. mai 1993. aasta otsus kohtuasjas C-198/91: Cook *vs.* komisjon (EKL 1993, lk I-2487, punkt 23) ja 15. juuni 1993. aasta otsus kohtuasjas Matra *vs.* komisjon (EKL 1993, lk I-3203, punkt 17) on vastuolus EÜ artikli 230 neljanda lõiguga. Ta lisab muud liidu õiguse elemendid, millega see kohtpraktika on tema arvates vastuolus – asjassepuutuvate isikute roll EÜ artikli 88 lõigetes 2 ja 3 sätestatud menetluse raames, EÜ artiklite 230, 241 ja 234 ülesehitus, mis eeldab terviklikku õiguskaitsevahendite süsteemi, EÜ artiklist 87 tulenevad piirangud ametliku uurimismenetluse algatamisel ning nimetatud kohtupraktika vasturääkivused, mida komisjoni arvates süvendab selle kohtupraktika väär tõlgendamine vaidlustatud kohtuotsuses.

38 Teiseks, seoses sellega, et vaidlusalune otsus peab Scheucher-Fleischi jt otseselt puudutama, märgib Austria Vabariik, et vaidlusalune otsus ei tähendanud tingimata seda, et AMA Marketing rahuldab kõnesolevate müügiedendusmeetmete taotlused ning et need rahuldatakse üksnes üksikotsusega. Järelikult ei puudutanud Scheucher-Fleischi jt otseselt ei AMA-Gesetz 1992 üldmeetmed ega vaidlusalune otsus. Pealegi olid Scheucher-Fleisch jt selle liikmesriigi sõnutsi ise otsustanud kõnesolevatest abimeetmetest loobuda.

39 Scheucher-Fleisch vaidlevad apellatsioonkaebuse esimese väite esimesele osale vastu.

– Euroopa Kohtu hinnang

40 Nagu märkis Euroopa Kohus 24. mai 2011. aasta otsuses kohtuasjas C-83/09 P: komisjon *vs.* Kronoply ja Kronotex (EKL 2011, lk I-4441), kehtestab määruse nr 659/1999 artikkel 4 teatatud abimeetme esialgse uurimise etapi, mille eesmärk on võimaldada komisjonil kujundada esmane arvamus asjaomase abi kokkusobivuse kohta ühisturuga. Selle etapi lõpul tõdeb komisjon, et meede ei kujuta endast abi või et see kuulub EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamisalasse. Viimasel juhul ei või meetme ühisturuga kokkusobivuse kohta ilmneda kahtlusi või need võivad vastupidi ilmneda (kohtuotsus komisjon *vs.* Kronoply ja Kronotex, punkt 43).

41 Kui komisjon pärast esialgset uurimist leiab, et teatatud meetme ühisturuga kokkusobivuse kohta ei ole ilmnenud mingeid kahtlusi, kuivõrd see jääb EÜ artikli 87 lõike 1 reguleerimisalasse, teeb ta vastuväidete esitamata jätmise otsuse määruse nr 659/1999 artikli 4 lõike 3 alusel (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kronoply ja Kronotex, punkt 44).

42 Kui komisjon võtab vastu sellise otsuse, siis ta mitte ainult ei tunnista meedet ühisturuga kokkusobivaks, vaid ka vaikimisi keeldub algatamast ametlikku uurimismenetlust, mis on ette nähtud EÜ artikli 88 lõikes 2 ja määruse nr 659/1999 artikli 6 lõikes 1 (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kronoply ja Kronotex, punkt 45).

43 Määruse nr 659/1999 artikli 4 lõikel 3 põhineva vastuväidete esitamata jätmise otsuse õiguspärasus oleneb sellest, kas abi ühisturuga kokkusobivuses on kahtlusi. Kuna selliste kahtluste tõttu tuleb algatada ametlik uurimismenetlus, milles võivad osaleda määruse nr 659/1999 artikli 1 punktis h nimetatud huvitatud pooled, tuleb asuda seisukohale, et selline otsus puudutab otseselt ja isiklikult kõiki huvitatud pooli selle sätte tähenduses (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kronoply ja Kronotex, punkt 47).

44 EÜ artikli 88 lõikes 2 ning määruse nr 659/1999 artikli 6 lõikes 1 sätestatud menetluslike tagatistega isikute sellised tagatised saavad olla kindlustatud vaid juhul, kui neil on võimalus vaidlustada vastuväidete esitamata jätmise otsus liidu kohtus, ning järelikult on määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti h tähenduses „huvitatud poole" eristaatus, mis on seotud hagi erilise esemega, piisav selleks, et individualiseerida EÜ artikli 230 neljanda lõigu kohaselt hagejat, kes vaidlustab vastuväidete esitamata jätmise otsuse (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kronoply ja Kronotex, punktid 47 ja 48).

45 Antud juhul nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 10 esiteks, et oma hagiga taotlesid Scheucher-Fleisch jt, et tühistataks otsus mitte esitada vastuväiteid määruse nr 659/1999 artikli 4 lõike 3 alusel. Teiseks märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 53 sisuliselt, et hagejaid tuleb pidada määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti h mõttes huvitatud poolteks.

46 Sellest järeldub, et vastupidi Austria Vabariigi ja komisjoni väidetule ei rikkunud Üldkohus õigusnormi, kui ta tunnistas vaidlusaluse otsuse tühistamise hagi vastuvõetavaks.

47 On tõsi, nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 47–49, 60 ja 61, et peale EÜ artikli 88 lõikest 2 tulenevate menetlusõiguste kaitsmisele suunatud väite esitasid Scheucher-Fleisch jt ka vaidlusaluse otsuse põhjendatusega seonduvaid väiteid ning Üldkohus tõdes, et need pooled ei ole tõendanud, et vaidlusaluses otsuses käsitletud abi võiks nende turupositsiooni oluliselt mõjutada.

48 Kuid vaidlustatud kohtuotsuse punktist 64 nähtub, et Üldkohus hindas neid väiteid vaid selleks, et teha kindlaks, kas on rikutud Scheucher-Fleischi jt menetlusõigusi, mis tulenevad EÜ artikli 88 lõikest 2. Sel eesmärgil hindas Üldkohus nimetatud poolte esitatud sisulisi argumente, et tegelikult kontrollida, kas need argumendid kinnitavad Scheucher-Fleischi jt sõnaselget väidet tõsiste raskuste olemasolu kohta, mis õigustaksid selles sättes ette nähtud menetluse algatamist.

49 Kuigi vaidlustatud kohtuotsuse punktist 88 nähtuvalt neid sisulisi argumente lõpuks ei kasutatud, ei saa siiski väita, et Üldkohus oleks seda tehes muutnud tühistamishagi eset.

50 Kui hageja palub tühistada vastuväidete esitamata jätmise otsuse, vaidlustab ta peamiselt asjaolu, et komisjoni poolt asjaomase abi suhtes tehtud otsus võeti vastu, ilma et komisjon oleks algatanud ametlikku uurimismenetlust, rikkudes sellega tema menetluslikke õigusi. Selleks et hageja tühistamisnõue oleks tulemuslik, võib ta esitada kõik väited, mis tõendavad, et teatatud meetme esialgse uurimise etapis komisjoni kasutuses oleva teabe ja asjaolude hindamise tõttu oleks pidanud abi ühisturuga kokkusobivuse kohta ilmnema kahtlusi. Selliste väidete kasutamise tõttu ei saa aga muutuda hagi ese või hagi vastuvõetavuse tingimused. Vastupidi, kahtluste olemasolu kokkusobivuse kohta on just täpselt see tõend, mille peab esitama, et tõendada,

et komisjon oleks pidanud algatama EÜ artikli 88 lõikes 2 ja määruse nr 659/1999 artikli 6 lõikes 1 ette nähtud ametliku uurimismenetluse (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kronoply ja Kronotex, punkt 59).

51 Seega tuleb esimese väite esimene osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Esimese väite teine osa

– Poolte argumendid

52 Austria Vabariik väidab, et Scheucher-Fleisch jt ei olnud asjassepuutuvad isikud EÜ artikli 88 lõike 2 mõttes või huvitatud pooled määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti h mõttes. Selle liikmesriigi arvates mõjutab kõnesolev abi Scheucher-Fleischi jt üksnes potentsiaalselt ja kaudselt, mida nad on ka tunnistanud.

53 Komisjon märgib sellega seoses, et Scheucher-Fleisch jt on oma hagis kinnitanud, et AMA tegevusest saavad kasu üksnes jaemüüjad, mis komisjoni arvates tähendab seda, et vaidlusalune otsus ei puudutanud neid otseselt, kuivõrd selle otsusega lubatud abi ei mõjutanud otseselt nende õiguslikku olukorda, vaid avaldas kõigest majanduslikku mõju.

54 Lisaks leiab komisjon, et vaidlustatud kohtuotsuses esinev kinnitus, et kõnesoleva abi saajad on kõik AMA-märgistele eriomasesse tootmis- ja jaotusahelasse kuuluvad ettevõtjad, ei ole täpne, sest AMA tegevusest saavad kasu ka märgiseta ettevõtjad, sealhulgas Scheucher-Fleisch jt.

55 Scheucher-Fleisch jt vaidlevad ka apellatsioonkaebuse esimese väite teisele osale vastu.

Euroopa Kohtu hinnang

56 Esimese väite teine osa, mille kohaselt ei saa Scheucher-Fleischi jt pidada määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti h mõttes huvitatud poolteks, eeldab sisuliselt arutlemist faktilistele asjaoludele antud Üldkohtu hinnangu üle ja Üldkohtule esitatud tõendite tõendusjõu üle.

57 Sellega seoses olgu meenutatud, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleneb EÜ artiklist 225 ja Euroopa Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust, et ainult Üldkohus on pädev esiteks fakte tuvastama – välja arvatud juhul, kui temale esitatud toimiku materjalidest nähtub tema tuvastatud faktide sisuline ebaõigsus – ja teiseks neid fakte hindama. Kui Üldkohus on fakte tuvastanud või hinnanud, on Euroopa Kohus vastavalt EÜ artiklile 225 pädev kontrollima nende faktide õiguslikku kvalifikatsiooni ja Üldkohtu poolt neist tuletatud õiguslikke tagajärgi (vt 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-487/06 P: British Aggregates *vs.* komisjon, EKL 2008, lk I-10515, punkt 96 ja seal viidatud kohtupraktika).

58 Kuid Euroopa Kohtul puudub pädevus tuvastada fakte ja põhimõtteliselt hinnata tõendeid, millele Üldkohus on nende faktide puhul tuginenud. Kui need tõendid on hangitud õiguspäraselt, kui on järgitud õiguse üldpõhimõtteid ning tõendamiskohustust ja tõendite esitamist puudutavaid menetlusnorme, on üksnes Üldkohus pädev hindama talle esitatud tõendite tõenduslikku väärtust. Välja arvatud juhul, kui kohtule esitatud tõendeid on moonutatud, ei ole selline hindamine järelikult Euroopa Kohtu kontrollile alluv õigusküsimus (vt eespool viidatud kohtuotsus British Aggregates *vs.* komisjon, punkt 97).

59 Samuti on oluline meenutada, et niisugune moonutamine peab selgelt nähtuma toimiku materjalidest, ilma et oleks vaja fakte ja tõendeid uuesti hindama asuda (vt 2. septembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-399/08 P: komisjon *vs.* Deutsche Post, EKL 2010, lk I-7831, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).

60 Esiteks ei ole Austria Vabariik ja komisjon sõnaselgelt väitnud tõendite moonutamist seoses vaidlustatud kohtuotsuse punktis 53 toodud kinnitusega, et Scheucher-Fleisch jt on loomade tapmisele ja tükeldamisele spetsialiseerunud ettevõtjad ning kõneolevat abi saanud ja samal geograafilisel turul tegutsevate tapamajade ja lihalõikusettevõtete konkurendid ning järelikult määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti h mõttes „huvitatud pooled".

61 Teiseks nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 51–53, et Üldkohus lähtus selle tõdemuse puhul kõigepealt vaidlusaluse otsuse põhjendustest, seejärel kõnesoleva abi analüüsist ja lõpuks tühistamishagi raames esitatud kirjalikus vastuses toodud täpsustustest.

62 Järelikult, isegi kui eeldada, et Scheucher-Fleisch jt kinnitasid oma hagis, et kõnesolevat abi said ainult jaemüüjad, v.a tapamajad, tuleb märkida, et esiteks loobusid

nad sellest kinnitusest menetluse käigus ja teiseks põhineb Üldkohtu tõdemus mitte üksnes Scheucher-Fleischi jt avaldusel, vaid ka vaidlusalusel otsusel ja kõnesoleva abi analüüsil – tõenditel, mida ei ole vaidlustanud ei Austria Vabariik ega komisjon.

63 Neil asjaoludel ei saa Üldkohtule põhjendatult ette heita käesoleva asja faktiliste asjaolude moonutamist seoses Scheucher-Fleischi jt kvalifitseerimisega „huvitatud poolteks" määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti h mõttes.

64 Järelikult tuleb esimese väite teine osa osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

65 Niisiis tuleb apellatsioonkaebuse esimene väide tervikuna tagasi lükata.

Teine väide

Poolte argumendid

66 Austria Vabariik, keda toetab komisjon, leiab oma teises väites, et vaidlustatud kohtuotsus rikub EÜ artikli 88 lõiget 2, kuna selles on sedastatud, et kõnesoleva abi

ühisturuga kokkusobivuse hindamine tekitab tõsiseid raskusi, mistõttu oleks komisjon pidanud otsustama algatada selles sättes ette nähtud ametliku uurimismenetluse.

67 Nimetatud liikmesriik heidab Üldkohtule ette lähtumist ainuüksi AMA-Gesetz 1992 § 21a punktist 1, jättes tähelepanuta muud faktilised ja õiguslikud asjaolud, mida komisjon arvesse võttis, eelkõige asjaolu, et vaidlusalune otsus käsitles vaid 26. septembrist 2002 hilisemaid meetmeid ning et sel ajal kehtinud AMA-juhised lubasid nende meetmete kohaldamist kõigi Euroopa Liidust pärinevate toodete suhtes.

68 Komisjon lisab, et vaidlustatud kohtuotsus heidab talle ette, et ta ei kontrollinud Austria Vabariigi poolt muudetud ja 26. septembril 2002 jõustunud AMA juhiste õiguspärasust. Komisjon leiab, et vaidlusaluse otsuse tegi ta ulatusliku kaalutlusruumi piires, mis tal selles valdkonnas on, ning lähtudes Austria ametiasutuste lubadusest, et kõnesolevale abile kohaldatakse vaid neid muudetud juhiseid, mitte AMA-Gesetz 1992 § 21a punkti 1. Pealegi on komisjoni sõnutsi tema ülesanne peamiselt majanduslik ja sotsiaalne ning tal puudub pädevus kontrollida teatatud meetmete õiguspärasust siseriiklike seaduste seisukohalt.

69 Scheucher-Fleisch jt vaidlevad selle väitele vastu, kinnitades, et antud juhul esinesid tõsised raskused kõnesoleva abi ühisturuga kokkusobivuse hindamisel, mis kohustasid komisjoni algatama EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud ametliku uurimismenetluse.

Euroopa Kohtu hinnang

70 Kõigepealt tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud menetlus möödapääsmatu, kui komisjonil on tõsiseid raskusi selle hindamisel, kas abi on ühisturuga kokkusobiv. Seega võib komisjon piirduda

riigiabi suhtes positiivse otsuse tegemisel EÜ artikli 88 lõikes 3 sätestatud uurimise esialgse staadiumiga üksnes siis, kui ta on esmase uurimise lõpus veendunud, et see abi on ühisturuga kokkusobiv. Samas, kui see esmane uurimine veenis komisjoni vastupidises või ei võimaldanud ületada kõiki raskusi, mis tekkisid selle abi ühisturuga kokkusobivuse hindamisel, on komisjonil kohustus küsida kõiki vajalikke selgitusi ja algatada selles osas EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud menetlus (vt 2. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-431/07 P: Bouygues ja Bouygues Télécom *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-2665, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

71 Tõsiste raskuste mõiste on objektiivset laadi ning selliste raskuste esinemine tuleb tuvastada mitte ainult vaidlusaluse akti vastuvõtmise asjaolude, vaid ka hinnangute põhjal, millele komisjon tugines (vt eespool viidatud kohtuotsus Bouygues ja Bouygues Télécom *vs.* komisjon, punkt 63).

72 Sellest järeldub, et nagu on käesoleva otsuse punktides 43 ja 50 meenutatud, oleneb määruse nr 659/1999 artikli 4 lõikel 3 põhineva vastuväidete esitamata jätmise otsuse õiguspärasus sellest, kas teatatud meetme esialgse uurimise etapis komisjoni kasutuses olnud teabe ja asjaolude hindamine oleks pidanud tekitama kahtlusi abi ühisturuga kokkusobivuses, arvestades, et selliste kahtluste korral tuleb algatada ametlik uurimismenetlus, milles võivad osaleda mainitud määruse artikli 1 punktis h osutatud huvitatud pooled.

73 Antud juhul tuleb esmalt märkida, et vastupidi sellele, mida väidab Austria Vabariik, ei jäetud vaidlustatud kohtuotsuses arvestamata fakti, et vaidlusalune otsus käsitles vaid 26. septembrist 2002 hilisemaid meetmeid ning et sel ajal kehtinud AMA juhised lubasid nende meetmete kohaldamist kõigi liidust pärinevate toodete suhtes.

74 Nimelt nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 79–83, et Üldkohus võttis arvesse mitte üksnes neid kahte asjaolu, vaid ka fakti, et Austria ametivõimud lubasid komisjonile teha AMA-Gesetz 1992 § 21a punkti 1 kohanduse, mis jõustus 1. juulil 2007, ning fakti, et see seadus nägi ette muid turundusmeetmeid ega piiranud neid vaid omamaistele toodetele.

75 Kuid nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 84–87, ei pidanud Üldkohus kõiki neid asjaolusid piisavaks, et otsustada, et AMA-Gesetz 1992 § 21a punktis 1 sätestatud omamaiste toodetega piirdumine ei tekita mingeid kahtlusi kõnesolevate abimeetmete kokkusobivuses ühisturuga ja et komisjoni võiks vabastada kohustusest algatada EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud menetlus vastavalt määruse nr 659/1999 artikli 4 lõikele 4.

76 Seda tehes ei rikkunud Üldkohus õigusnormi.

77 Sellega seoses ei ole alust väita, et kahtlused, mida tekitab see AMA-Gesetz 1992-s sisalduv piirang, tuleks kõrvale jätta, arvestades AMA juhiste jõustumist 26. septembril 2002 ja Austria ametiasutuste lubadust, et kõnesolevatele abimeetmetele kohaldatakse vaid neid juhised.

78 Vaieldamatult olid kõnesoleva meetme esialgse uurimise etapis ühelt poolt seda meedet reguleeriv alusakt ehk AMA-Gesetz 1992 ja teiselt poolt rakendusakt ehk AMA juhised omavahel vastuolus. Kui esimene sisaldas piirangut, mis tekitas kahtlusi kõnesolevate abimeetmete kokkusobivuses ühisturuga, st meetme piiramist omamaistele toodetele, siis teises see puudus.

79 Niisiis võis see vastuolu siseriiklikus õiguses otseselt mõjutada kõnesoleva abi kokkusobivust või kokkusobimatust, kuna kõnesoleva meetme ulatus on ilmselt oluliselt erinev sõltuvalt sellest, kas kohaldatakse AMA-Gesetz 1992 või AMA juhiseid.

80 Neil asjaoludel oleks mainitud vastuolu pidanud tegelikult äratama kahtlusi kõnesoleva abi kokkusobivuses ühisturuga, hoolimata Austria ametiasutuste lubadusest, et abile kohaldatakse üksnes neid juhiseid.

81 Nimelt ei olnud niisugune lubadus seda laadi, et muuda juriidiliselt võimatuks kohaldada AMA-Gesetz 1992 ja piirangut, mis võib tingida kõnesoleva abi kokkusobimatuse ühisturuga. Mis puudutab alusakti, siis Austria ametiasutuste poolt selles seaduses sisalduvat piirangut rikkudes antud AMA-märgised oleks normihierarhia põhimõtte alusel saanud siseriiklikus kohtus eeldatavasti edukalt vaidlustada.

82 Veel olgu meenutatud, et vastavalt sellele, mida Euroopa Kohus on analoogsetel juhtudel liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses järjepidevalt otsustanud, saab vastuolu siseriikliku õiguse ja liidu õiguse vahel kõrvaldada üksnes siduvate siseriiklike sätete abil, millel on samasugune õigusjõud kui sätetel, mida tuleb muuta, ning lihtsaid haldussuuniseid ei saa lugeda liidu õigusest tulenevate kohustuste piisavaks täitmiseks (vt selle kohta 13. märtsi 1997. aasta otsus kohtuasjas C-197/96: komisjon *vs.* Prantsusmaa, EKL 1997, lk I-1489, punkt 14, ja 9. märtsi 2000. aasta otsus kohtuasjas C-358/98: komisjon *vs.* Itaalia, EKL 2000, lk I-1255, punkt 17).

83 Järelikult ei ole põhjendatud komisjoni kinnitus, mille kohaselt võeti tema otsus vastu ulatusliku kaalutlusruumi piires, mis tal selles valdkonnas on, või et tema ülesanne on põhimõtteliselt majanduslikku ja sotsiaalset laadi, nii et tal ei ole lubatud kontrollida teatatud meetmete õiguspärasust siseriiklike seaduste seisukohalt.

84 Sellega seoses tuleb kõigepealt meenutada, et kuigi riigiabi valdkonnas on komisjonil lai kaalutlusruum, mille kasutamine hõlmab majanduslikke hindamisi, mis tuleb teostada Euroopa Liidu kontekstis, ei tähenda see, et liidu kohus peab hoiduma kontrollimast, kuidas komisjon majanduslikke andmeid tõlgendas (vt 2. septembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-290/07 P: komisjon *vs.* Scott, EKL 2010, lk I-7763, punkt 64), seda enam kontrollimast, kuidas on tõlgendatud küsimust, mis puudutab alusakti ja rakendusakti vahelise vastuolu tagajärgi, kuna selline kontroll on puhtjuriidiline.

85 Teiseks, kuigi komisjoni ülesanne ei ole võtta seisukohta küsimuses, milline seos on siseriiklikus õiguses AMA juhiste ja AMA-Gesetz 1992 vahel, on ta siiski kohustatud arvesse võtma ilmset vastuolu, mis võib olla kahe siseriikliku akti vahel, eriti kui ilmneb, et abikava sisaldab sellist piirangut nagu selle seaduse § 21a punktis 1 sätestatud piirang, mis äratab tõsiseid kahtlusi selle kokkusobivuses ühisturuga.

86 Pealegi ei ole vaidlusaluses otsuses viidatud vastuolule AMA-Gesetz 1992 ja AMA juhiste vahel ega Austria ametiasutuste lubadusele mitte kohaldada selles seaduses sätestatud piirangut, vaid selle otsuse punktides 46, 52 ja 66 on piirdutud kinnitusega, et alates 26. septembrist 2002 ei ole enam päritolu puudutavat piirangut.

87 Järelikult tuleb apellatsioonkaebuse teine väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Kolmas kuni viies väide

Poolte argumendid

88 Austria Vabariik, keda toetab komisjon, märgib oma kolmandas väites, et vaidlustatud kohtuotsus rikub tõendamiskoormist käsitlevaid eeskirju, nagu need tulenevad EÜ artikli 88 lõikest 2 ja artikli 230 neljandast lõigust, kuna kohtuotsuses ei ole arvestatud asjaolu, et Scheucher-Fleisch jt ei ole tõendanud ei huvitatud pooleks olemist ega tõsiseid raskusi kõneoleva abi ühisturuga kokkusobivuse hindamisel.

89 Komisjon on seisukohal, et Üldkohus mitte üksnes ei ignoreerinud Scheucher-Fleischi jt kinnitust, et AMA tegevusest said kasu ainult jaemüüjad, mis tähendab, et nemad ise ei võinud sellest kasu saada, vaid andis Scheucher-Fleischile jt ka võimaluse neile adresseeritud küsimustega endi huvitatud pooleks olemist põhjendada. Seda tehes mõjutas Üldkohus oma menetluse tulemust.

90 Oma neljanda väite raames märgib Austria Vabariik, keda toetab ka komisjon, et vaidlustatud kohtuotsus rikub põhjendamiskohustust, mis on Üldkohtul vastavalt

tema kodukorra artiklile 81. Austria Vabariigi sõnutsi johtub see rikkumine eelkõige vaidlustatud kohtuotsuses toodud vasturääkivatest põhjendustest ja AMA juhiste analüüsimata jätmisest, millest on juttu apellatsioonkaebuse esimeses ja teises väites. Komisjon väidab omalt poolt, et kui vaidlusaluse otsuse tühistamisel vaidlustatud kohtuotsusega lähtuti väidetavalt vastuolust AMA-Gesetz 1992 ja AMA juhiste vahel, oleks kohtuotsuses tulnud analüüsida, kas see vastuolu võib tõepoolest tingida vaidlusaluse otsuse tühistamise. Komisjoni arvates on ilmselge, et tema hinnang kõnesolevale abile oleks olnud samasugune ka siis, kui ta oleks algatanud ametliku uurimismenetluse. Komisjon lisab, et vastavalt Euroopa Kohtu praktikale peab ta olema hoolas ja võtma arvesse liikmesriikide huvi asja kiireks selgitamiseks selles valdkonnas.

91 Oma viiendas väites märgib Austria Vabariik, keda toetab komisjon, et vaidlustatud kohtuotsus rikub Üldkohtu kodukorra artiklit 64, kuna Üldkohus ei ole omal algatusel hankinud otsustava tähtsusega teavet, mis puudutab Scheucher-Fleischi jt õigust esitada hagi ja AMA-Gesetz 1992 artikli 21a punkti 1 mõju puudumist.

92 Scheucher-Fleisch jt vaidlevad kõigile neile väidetele vastu. Eelkõige viienda väitega seoses märgivad nad, et nad ei jaga vaidlustatud kohtuotsuse järeldust, mille kohaselt ei ole nad tõendanud, et vaidlusaluses otsuses käsitletud abi neid oluliselt mõjutas. Nende sõnutsi olid AMA-märgiste saajad konkurendid, kelle tooteid ja teenuseid seeläbi edendati, samas kui nemad ise ja nende kliendid pidid oma reklaami rahastama omaenda vahenditest. Scheucher-Fleisch jt leiavad, et seetõttu mõjutas vaidlusalune otsus neid kahekordselt, kuna esiteks pidid nad kandma selle abi rahastamise koormust ja teiseks sattusid nad ebasoodsasse konkurentsiolukorda. Kokkuvõtvalt on Scheucher-Fleisch jt seisukohal, et nad ei saanud toetusmeetmest kasu, kuid pidid osalema selle rahastamises ning omaenda reklaami ise rahastama.

Euroopa Kohtu hinnang

93 Oma kolmanda kuni kuuenda väitega, mida tuleb käsitleda koos, heidavad Austria Vabariik ja komisjon Üldkohtule ette esiteks tõendamiskoormise mittejärgimist, asjas otsustava tähtsusega andmete omal algatusel mittehankimist ja menetluse mõjutamist ning teiseks vaidlustatud kohtuotsuse põhjendamata jätmist. Scheucher-Fleisch jt kritiseerivad vaidlustatud kohtuotsust selles osas, milles leiti, et vaidlusalune otsus ei mõjutanud neid oluliselt.

94 Sissejuhatavalt olgu märgitud, et kuigi Scheucher-Fleisch jt kritiseerivad oma vastuses viiendale väitele ühte osa vaidlustatud kohtuotsusest, ei ole nad nõudnud selle kohtuotsuse osalist tühistamist ega seda, et Euroopa Kohus teeks selles küsimuses ise lõpliku otsuse või saadaks asja tagasi Üldkohtule, et see teeks selles küsimuses otsuse.

95 Kuna seda kriitikat ei esitatud Scheucher-Fleischi jt vastuses apellatsioonkaebusele toodud nõuete toetuseks, ei tule seda järelikult pidada vastuapellatsioonkaebuseks.

96 Mis puudutab kolmandat ja viiendat väidet selles osas, et Üldkohus ei oleks pidanud võtma menetlust korraldavaid meetmeid ega esitama pooltele küsimusi Scheucher-Fleischi jt huvitatud pooleks olemise kohta, siis tuleb märkida, et vastavalt käesoleva otsuse punktis 43 meenutatule võib isiku huvitatud pooleks olemine olla otsustava tähtsusega nagu antud juhul, kuna see puudutab tema tühistamishagi vastuvõetavust.

97 Väljakujunenud kohtupraktika on seisukohal, et asja läbivaatamist takistav asjaolu, mis on tuletatud EÜ artikli 230 neljandas lõigus seatud tingimusest, mille kohaselt füüsilise või juriidilise isiku esitatud hagi otsuse vastu, mis ei ole temale adresseeritud, on vastuvõetav, kui see teda otseselt ja isiklikult puudutab, tuleneb avalikust huvist, mistõttu ühenduse kohtud võivad selle tõstatada igal ajal ja samuti omal algatusel (23. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-362/06 P: Sahlstedt jt *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-2903, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).

98 Järelikult ei saa Üldkohtule ette heita, et ta võttis omal algatusel meetmeid, et teada saada, kas Scheucher-Fleisch jt on huvitatud pooled, kuna ta tegi seda kontrollimaks, kas esineb avalikust huvist tulenev asja läbivaatamist takistav asjaolu.

99 Lisaks tuleb meenutada, et Üldkohus on ainupädev otsustama, kas lahendamisel olevas kohtuasjas esitatud teavet on vaja täiendada. Seda, kas talle esitatud tõendusmaterjal on või ei ole piisav, hindab ta täiesti iseseisvalt, lähtudes asjaoludest, mis ei allu apellatsioonimenetluse käigus Euroopa Kohtu kontrollile, välja arvatud juhul, kui Üldkohtule esitatud tõendeid on moonutatud või kui kohtutoimiku dokumentidest selgub, et Üldkohtu poolt tuvastatu on sisult ebatäpne (vt 16. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-385/07 P: Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-6155, punkt 163 ja seal viidatud kohtupraktika).

100 Seetõttu ei saa Üldkohtule ette heita, et ta esitas pooltele enne kohtuistungit ja selle käigus rea üksikasjalikke küsimusi, et täpsustada talle esitatud teavet, ning et ta tegi vastustest, mis pooled neile küsimustele endi esitatud väidete raames andsid, teatavaid järeldusi. Samuti ei saa Austria Vabariik ja komisjon talle apellatsioonimenetluses ette heita, et ta ei võtnud muid menetlust korraldavaid meetmeid, mille võtmist nad ei palunud Üldkohtu menetluses, kuna Austria Vabariik selles ei osalenud, ning mida nad ei ole praeguses Euroopa Kohtu menetluses täpsemalt kirjeldanud.

101 Järelikult ei ole Austria Vabariigil ega komisjonil alust heita Üldkohtule ette tõendamiskoormist käsitlevate eeskirjade rikkumist ega menetluse põhjendamatut mõjutamist ega ka seda, et ta ei täpsustanud talle esitatud teavet ettenähtud korras.

102 Sisuliselt viivad need argumendid selleni, et võetakse uuesti arutamisele Üldkohtu poolt faktilistele asjaoludele antud hinnang seoses Scheucher-Fleischi jt „asjassepuutuvaks isikuks" olemisega EÜ artikli 88 lõike 2 mõttes ning tõsiste raskuste esinemisega kõnesoleva abi ühisturuga kokkusobivuse hindamisel.

103 Niisiis on selliseid küsimusi tõstatavad kolmas ja viies väide apellatsioonimenetluses vastuvõetamatud. Igal juhul on need alusetud esimesele ja teisele väitele antud vastuse raames selgitatud põhjustel.

104 Mis puudutab neljandat väidet, siis olgu meenutatud, et Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 36 ja artikli 53 esimeses lõigus sätestatud Üldkohtu kohustus otsuseid põhjendada ei tähenda, et Üldkohus peab esitama ammendava ning üksikasjaliku ülevaate menetluse poolte kõikidest arutluskäikudest. Põhjendus võib seega olla tuletatav, kui see võimaldab asjassepuutuvatel isikutel aru saada, miks kõnealune otsus on tehtud, ning kui Euroopa Kohtul on piisavalt teavet kohtuliku kontrolli teostamiseks (vt eespool viidatud kohtuotsus Bouygues ja Bouygues Télécom *vs.* komisjon, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).

105 Antud juhul on Austria Vabariigi esitatud argumendid suunatud apellatsioonkaebuse esimese ja teise väite esemeks olnud küsimuste arutamisele ning tuleb seetõttu tagasi lükata põhjustel, mida selgitati neile väidetele antud vastuses.

106 Eelkõige mis puudutab argumenti seoses vaidlustatud kohtuotsuse väidetavalt vastuolulise põhjendamisega, siis tuleb toonitada, et vastavalt käesoleva otsuse punktis 50 viidatud kohtupraktikale võib hageja, keda kui EÜ artikli 88 lõike 2 mõttes asjassepuutuvat isikut puudutab komisjoni otsus otseselt ja isiklikult, esitada kõik väited, mis tõendavad, et komisjonil oleks pidanud olema tõsiseid kahtlusi abimeetme kokkusobivuses ühisturuga ning ta oleks seetõttu pidanud algatama nimetatud sättes ette nähtud ametliku uurimismenetluse. Niisiis asjaolu, et Üldkohus analüüsis vaidlusaluse otsuse põhjendatusega seotud väiteid, et teha kindlaks, kas Scheucher-Fleischi jt menetlusõigusi on rikutud, ei ole vastuolus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 60 ja 61 esitatud tõdemusega, et Scheucher-Fleisch jt ei ole tõendanud, et nende turupositsiooni võib vaidlusaluse otsuse esemeks olev abi oluliselt mõjutada.

107 Tagasi tuleb lükata ka komisjoni esitatud argument, et vaidlustatud kohtuotsus on puudulikult põhjendatud seetõttu, et esiteks ei analüüsinud Üldkohus, kas AMA-Gesetz 1992 ja AMA juhiste vaheline vastuolu oleks pidanud kaasa tooma vaidlusaluse otsuse tühistamise, ja teiseks ei sedastanud Üldkohus, et komisjoni hinnang sellele otsusele oleks olnud samasugune ka siis, kui ta oleks algatanud ametliku uurimismenetluse.

108 Nimelt tuleb meenutada, et tühistamishagi esemeks oli otsus mitte esitada vastuväiteid EÜ artikli 88 lõike 3 alusel.

109 Nagu käesoleva otsuse punktides 40 ja 42 märgitud, on niisugusele otsusele eelneva menetluse eesmärgiks kõigest võimaldada komisjonil kujundada esialgne arvamus kõnesoleva abi ühisturuga kokkusobivuse osas. Seetõttu ei või Üldkohus sekkuda komisjoni pädevusse ja otsustada, et komisjoni hinnang oleks olnud samasugune ka siis, kui ta oleks algatanud ametliku uurimismenetluse.

110 Arvestades veel seda, et piisab tõsistest kahtlustest abimeetme ühisturuga kokkusobivuses, et komisjon oleks kohustatud niisuguse ametliku uurimismenetluse algatama, ei olnud Üldkohtul tarvidust vaidlustatud kohtuotsuses selgitada põhjusi, miks pidi AMA-Gesetz 1992 ja AMA juhiste vaheline vastuolu, mille ta tuvastas, tooma kaasa vaidlusaluse otsuse tühistamise.

111 Euroopa Kohtul on juba olnud juhust sedastada, et EÜ artikli 88 lõike 3 alusel vastuväidete esitamata jätmise otsuses, mis on vastu võetud lühikese tähtaja jooksul, peavad olema ära näidatud üksnes põhjused, millest lähtudes komisjon on järeldanud, et tal ei ole käsitletava abi ühisturuga kokkusobivuse hindamisel tõsiseid raskusi, ning ka niisuguse otsuse lühidalt esitatud põhjendust tuleb pidada ELTL artiklis 253 sätestatud põhjendamisnõuet arvestades piisavaks, kui sellest nähtuvad selgelt ja ühemõtteliselt need põhjused, millest lähtudes komisjon leidis, et tal ei ole käsitletava abikava ühisturuga kokkusobivuse hindamisel tõsiseid raskusi, kuna küsimus nende põhjenduste paikapidavusest ei ole selle nõudega seotud (vt 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-333/07: Régie Networks, EKL 2008, lk I-10807, punktid 65, 70 ja 71).

112 Järelikult ei saa vaidlustatud kohtuotsusele ette heita sellekohaste põhjenduste puudumist, kuna küsimus, kas hinnang ühisturuga kokkusobivusele oleks ametliku uurimismenetluse algatamise korral olnud samasugune või mitte, ei ole põhjendamisnõudega seotud.

113 Seetõttu tulevad kolmas kuni viies väide kui osaliselt vastuvõetamatud ja osaliselt põhjendamatud tagasi lükata.

114 Sellest tuleneb, et apellatsioonkaebus tuleb tervikuna rahuldamata jätta.

Vastuapellatsioonkaebus

Poolte argumendid

115 Komisjon, soovides põhjendada argumenti, et vaidlusalune otsus ei puudutanud Scheucher-Fleischi jt otseselt ega isiklikult, tõi vastuses apellatsioonkaebusele esile asjaolu, et kõnesolevad osamaksed ei olnud selle otsusega heakskiidetud abi osa.

116 Sellega seoses märgib komisjon, et vaidlustatud kohtuotsuses on seda, et vaidlusalune otsus puudutab Scheucher-Fleischi jt otseselt, põhjendatud nende kohustusega maksta AMA-le osamakseid. Komisjoni sõnutsi tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, eelkõige 27. oktoobri 2005. aasta otsusest liidetud kohtuasjades C-266/04-C-270/04, C-276/04 ja C-321/04-C-325/04: Distribution Casino France jt (EKL 2005, lk I-9481), et maksud ei kuulu riigiabi käsitlevate liidu õiguse sätete kohaldamisalasse, välja arvatud juhul, kui nad moodustavad abimeetme rahastamise vahendi selliselt, et on selle meetme lahutamatuks osaks, kuna maksu ja antava abi vahel on selline kohustuslik seos, et maksutulud on tingimata ette nähtud antava abi rahastamiseks.

117 Komisjoni arvates on selles küsimuses rikutud vaidlustatud kohtuotsusega õigusnormi, sest AMA-süsteemis puudub igasugune seos osamaksete ja antud abi summa vahel, nagu Verwaltungsgerichtshof on korduvalt tõdenud.

118 Seetõttu on komisjon seisukohal, et Scheucher-Fleischi jt hagi oleks tulnud tunnistada vastuvõetamatuks.

119 Austria Vabariik ühineb komisjoni mõttekäiguga ja märgib, et antud juhul kinnitab kohustusliku seose puudumist asjaolu, et AMA rahastatavaid meetmeid ei ole võimalik eri abisaajate lõikes arvuliselt hinnata ning neid meetmeid rakendatakse sõltumata osamaksete laekumisest.

120 Seejuures toonitab mainitud liikmesriik, et vastavalt AMA-Gesetz 1992 § 21j lõike 1 sõnastusele kaetakse osamaksetest nende kogumisega seonduvad AMA halduskulud ning neid tuleb kasutada ka selle seaduse §-s 21a loetletud meetmeteks.

121 Scheucher-Fleisch jt märgivad, et see väide on uus ning seda ei ole Üldkohtus ega apellatsioonkaebuses esitatud. Nad on seisukohal, et põllumajandustoodete turundusele suunatud AMA-süsteemis on komisjoni poolt oma väite põhjendamiseks viidatud kohtupraktika mõttes kohustuslik seos osamaksete ja kõnesoleva abi vahel olemas, kuna AMA osamaksed olid ainus AMA käsutuses olev vahend põllumajandustoodete turustamise edendamiseks. Mis puudutab Verwaltungsgerichtshofi 20. märtsi 2006. aasta otsust nr 2005/17/0230, siis leiavad Scheucher-Fleisch jt, et see lähtub Euroopa Kohtu praktika väärast tõlgendusest, ning nad märgivad, et Verwaltungsgerichtshof ei ole selles küsimuses kunagi Euroopa Kohtule eelotsusetaotlust esitanud.

Euroopa Kohtu hinnang

122 Kõigepealt tuleb analüüsida, kas vastuapellatsioonkaebuse raames tõstatatud väide on uus, nagu leiavad Scheucher-Fleisch jt.

123 Nimelt, kui lubada poolel esitada esimest korda Euroopa Kohtus Üldkohtus vaidlustatud otsust käsitlev väide, mida ta ei ole esitanud Üldkohtus, tähendaks see, et tal lubataks Üldkohtus arutatud asjaga võrreldes laiendada kohtuasja ulatust Euroopa Kohtus, samas kui apellatsioonimenetluses piirdub Euroopa Kohtu pädevus esimeses kohtuastmes arutatud väidetele antud õigusliku hinnangu kontrollimisega (vt selle kohta 1. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-266/05 P: Sison *vs.* nõukogu, EKL 2007, lk I-1233, punkt 95 ja seal viidatud kohtupraktika).

124 Antud juhul seondub see väide selle poolt täiendatava vastuvõetamatuse väitega, mille komisjon esitas sõnaselgelt Üldkohtule ja mille kohaselt on vaidlusaluse otsuse tühistamise hagi vastuvõetamatu, kuna see otsus ei puudutanud Scheucher-Fleischi jt otseselt ega isiklikult.

125 Seetõttu on vastuapellatsioonkaebus vastuvõetav.

126 Komisjoni esitatud väite kohta tuleb märkida, et vastupidi komisjoni väidetule ei põhjendatud vaidlustatud kohtuotsuses asjaolu, et vaidlusalune otsus puudutab Scheucher-Fleischi jt otseselt, pelgalt nende kohustusega tasuda AMA-le osamakseid.

127 Nimelt nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 37, et esiteks lähtus Üldkohus maksenõudest, mis oli adresseeritud ühele neist pooltest, ja teiseks AMA ja ühe jaemüüja Interneti-lehekülgedest, kus oli näha, et AMA-märgiseid anti välja juba enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist.

128 Lisaks nähtub käesoleva otsuse punktist 44, et määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti h tähenduses huvitatud poolt puudutab vastuväidete esitamata jätmise otsus otseselt ja isiklikult, kui ta on esitanud selle otsuse vastu tühistamisväited, et kaitsta oma menetluslikke õigusi.

129 Sellest järeldub, et vastuapellatsioonkaebuse raames esitatud ainus väide võtab uuesti arutusele küsimuse, kas Scheucher-Fleisch jt on selle sätte tähenduses huvitatud pooled.

130 Sellega seoses tuleb esiteks viidata vastusele, mis anti esimese väite teisele osale.

131 Teiseks tuleb märkida, et Scheucher-Fleisch jt kritiseerisid oma vastuses apellatsioonkaebusele ja kohtuistungil seda, et neid mitte üksnes ei kohustatud kehtestatud süsteemi rahastamises osalema, vaid nad sattusid ka ebasoodsamasse olukorda seetõttu, et AMA-Marketingi korraldatud reklaamikampaaniatest said kasu vaid nende konkurendid.

132 Olgu märgitud, et määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti h kohaselt tuleb huvitatud pooleks lugeda eelkõige mis tahes isik, ettevõtja või ettevõtjate ühendus, kelle huve võib abi andmine mõjutada, eriti selle abi saajaga konkureerivad ettevõtjad. Teisisõnu on tegemist piiramatu hulga adressaatidega, mis ei välista, et ettevõtja, kes ei ole abisaaja otsene konkurent, kvalifitseeritakse huvitatud pooleks, kui ta väidab, et abi andmine võib tema huve mõjutada, ja tõendab, et abi võib tema olukorda konkreetselt mõjutada (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kronoply ja Kronotex, punktid 63–65 ja seal viidatud kohtupraktika).

133 Kuna vaidlustatud kohtuotsuses tõdeti, et Scheucher-Fleischi jt tuleb pidada selle määruse artikli 1 punkti h mõttes huvitatud poolteks, tuleb vastuapellatsioonkaebuse raames esitatud komisjoni väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

134 Kõigist eespool esitatud põhjendustest lähtudes tuleb vastuapellatsioonkaebus tervikuna jätta rahuldamata.

Kohtukulud

135 Vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 69 lõikele 2, mida kodukorra artikli 118 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Scheucher-Fleisch jt on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Austria Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud mõista välja Austria Vabariigilt.

136 Kuna Scheucher-Fleisch jt ei ole komisjonilt kohtukulude hüvitamist nõudnud, kannab komisjon ainult enda kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus ja vastuapellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Austria Vabariigilt.

3. Jätta Euroopa Komisjoni kohtukulud tema enda kanda.

Allkirjad